

Nr 16

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Driftbudgeten

Femte huvudtiteln

1:o) Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m. Kungl. Maj:t har i propositionen nr 2 (bilaga 2, punkt 1, s. 7—10 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1956) föreslagit riksdagen att till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

Under ifrågavarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor.

Natten till den 5 maj 1955 nedbrann elevförläggningen Åsa vid Hammargårdens skolhem. Skolan var före branden avsedd för 40 elever fördelade på förläggningarna Åsa och Björka med 20 platser vardera. Efter branden har verksamheten kunnat bedrivas endast med svårighet i begränsad omfattning. Departementschefen finner det angeläget, att skolan snarast försättes i fullt användbart skick.

Enligt socialstyrelsens förslag skall två elevpaviljonger med sju platser vardera uppföras vid skolan. Med hänsyn både till det föreliggande platsbehovet inom skolhemssektorn och till de kostnader styrelsens förslag skulle medföra anser departementschefen att endast en elevpaviljong med 10 platser bör komma till utförande f. n.

Socialstyrelsens förslag i övrigt godtages i huvudsak. Hammargården skulle således efter återuppbyggnaden avses för 26 elever, varav 16 förlagda i det befintliga elevhemmet Björka och 10 i den nya elevpaviljongen. Vid behov bör tillfälligtvis upp till 20 elever kunna rymmas i förstnämnda förläggning, varigenom skolan alltså i en ansträngd situation skulle kunna ta emot sammanlagt 30 elever.

Nya ritningar och ny kostnadsberäkning i enlighet med det sagda har utarbetats och under hand granskats inom byggnadsstyrelsen utan att förändra någon erinran. Kostnaden för en ny paviljong för 10 elever beräknas sålunda till 227 000 kronor, vilket innebär en minskning med drygt 165 000 kronor i förhållande till den av socialstyrelsen beräknade kostnaden för två paviljonger med sammanlagt 14 elevplatser. Vidare räknas med minskade kostnader för utvändiga ledningar, väg- och planeringsarbeten m. m. Hithörande kostnader, vilka enligt socialstyrelsens förslag uppgår till inalles 103 900 kronor, upptages sålunda till 73 400 kronor. I sammanhanget anmäles, att Kungl. Maj:t den 7 oktober 1955 anvisat högst 35 000 kronor från det under trettonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Oförutsedda utgifter för att möjliggöra brådskan installation av värme och varmvatten m. m. i den till skolan hörande gymnastikbyggnaden. — Övriga byggnadskostnader, avseende ändring av Björka och installation av oljeeldning, upptages till sammanlagt 120 450 kronor. Till inventarieanskaffningar beräknas 25 000 kronor och till arvoden, administration och oförutsett 50 450 kronor.

Medelsbehovet för Hammargårdens återställande enligt departementschefens förslag uppgår således till $(227\ 000 + 73\ 400 + 120\ 450 + 25\ 000 + 50\ 450)$ 496 300 kronor, vilket belopp avrundas till 500 000 kronor.

Utskottet, som förutsätter att kostnaderna för genomförande av det framlagda programmet för skolans försättande i fullt användbart skick kan hållas inom ramen för det äskade anslaget, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården*: Byggnadsarbeten m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

2:o) **Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 10 och 11) föreslagit riksdagen att till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kronor.

Under nämnda rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

Som framgår av vad departementschefen anfört vid anmälan av medelsbehovet för budgetåret 1956/57 under anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. (V ht p. 71) står innevarande budgetår ca 24 500 000 kronor till förfogande för arbetslöshetsbekämpande åtgärder. Föregående budgetår utgjorde kostnaderna för detta ändamål ca 50 000 000 kronor. Ehuru arbetsmarknadsläget allmänt sett icke undergått några större förändringar i förhållande till föregående budgetår, synes dock de senaste

månaderna den förut mycket goda arbetstillgången ha mattats. Risk föreligger därför för en något högre säsongarbetslöshet innevarande vinter än föregående år. Arbetsmarknadsstyrelsens beräkningar av kostnaderna för arbetslöshetsbekämpande åtgärder innevarande budgetår, som sammanlagt uppgår till 56 000 000 kronor, anses därför böra godtagas. Styrelsen beräknar att utföra beredskapsarbeten på allmänna vägar och statsbidragsberättigade vägar och gator för 22 500 000 kronor. Kostnaderna härför torde böra avräknas mot automobilskattemedlen och erforderliga medel, i överensstämmelse med vad som föreslagits för budgetåret 1956/57, anvisas under sjätte huvudtitelns reservationsanslag till Vissa vägbyggnadsarbeten. Med hänsyn härtill erfordras ett tilläggsanslag av endast 9 000 000 kronor under femte huvudtiteln.

Utskottet. Såsom departementschefen anfört synes arbetsmarknadsstyrelsens beräkningar av kostnaderna för arbetslöshetsbekämpande åtgärder under innevarande budgetår, uppgående till sammanlagt 56 000 000 kronor, böra godtagas. Då tillgängliga medel uppgår till 24 500 000 kronor, erfordras följaktligen ytterligare 31 500 000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts förslag bör dessa medel täckas dels genom ett tilläggsanslag av 22 500 000 kronor under sjätte huvudtitelns reservationsanslag till Vissa vägbyggnadsarbeten, att avräknas mot automobilskattemedlen, och dels genom ett tilläggsanslag av 9 000 000 kronor under femte huvudtiteln. Utskottet, som avser att framtida pröva frågan om anvisande av medel för ändamålet under sjätte huvudtiteln, tillstyrker i förevarande sammanhang att det begärda beloppet av 9 000 000 kronor anvisas under arbetslöshetsanslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kronor.

Kapitalbudgeten

Statens utlåningsfonder

3:o) **Lånefonden för bostadsbyggande.** Kungl. Maj:t har (bilaga 11, punkt 1, s. 59 och 60 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1956) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att under budgetåret 1955/56 preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 770 000 000 kronor, dels ock till Lånefonden för bostadsbyggande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 250 000 000 kronor.

Riksdagen har medgivit, att preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, under budgetåret 1955/56 må medde-

las intill ett belopp av 650 000 000 kronor (prop. 1955: 1, bil. 26; statsutsk. utl. 1955: 150; rskr. 1955: 328). Ifrågavarande belopp har beräknats under antagande av att ett belopp av 50 000 000 kronor erfordras för minskning av befintlig ärendesbalans. Vid anmälan av frågan om ram för den preliminära långivningen och anslag till lånefonden för bostadsbyggande för budgetåret 1956/57 har departementschefen redogjort för en förnyad beräkning av långivningen under innevarande budgetår.

Enligt denna beräkning kan antagas att under budgetåret 1955/56 kommer att igångsättas ca 55 000 lägenheter. På grundval härav och med ledning av nu tillgängliga uppgifter om lånebeloppens storlek per lägenhet uppskattas den preliminära långivningen under budgetåret till 640 000 000 kronor, varav 290 000 000 kronor för tertiärlån och 350 000 000 kronor för egnahemslån och förbättringslån. Till följd härav synes låneramen böra utökas med 40 000 000 kronor. För avveckling av förefintlig balans av låneärenden beräknas vidare, att det erfordras ett belopp av 130 000 000 kronor, vilket med 80 000 000 kronor överstiger tidigare gjord uppskattning.

I anledning av vad sålunda anförts föreslår departementschefen, att under innevarande budgetår preliminära beslut om tertiärlån, egnahemslån och förbättringslån skall kunna meddelas med ytterligare (40 000 000 + 80 000 000) 120 000 000 kronor. Preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, bör alltså under budgetåret 1955/56 kunna meddelas intill ett belopp av (650 000 000 + 120 000 000) 770 000 000 kronor.

På grund av en icke förutsedd ökning av färdigställandet av lägenheter 1954 samt en under hösten 1955 omfattande förskottsgivning beräknas medelsbehovet under innevarande budgetår bli betydligt större än som ursprungligen antogs. Vid anmälan av frågan om anslag till lånefonden för bostadsbyggande för nästa budgetår har det ytterligare medelsbehov, som föreligger under innevarande budgetår, uppskattats till 250 000 000 kronor. Av detta ökade medelsbehov föranledes 110 000 000 kronor av att utanordningen av tertiärlån kan beräknas komma att omfatta företag med ca 50 000 lägenheter i stället för ursprungligen beräknade 40 000 lägenheter och av att en viss ökning av det genomsnittliga lånebeloppet per lägenhet har ägt rum. Återstående 140 000 000 kronor betingas av förskottsgivningens stora omfattning, vilken i första hand beror på den under senare tid rådande knappheten på byggnadskreditiv.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Norling* och *Öhman* (I: 61) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.* (II: 137), har hemställts att riksdagen måtte *dels* medgiva att under budgetåret 1955/56 preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 887 000 000 kronor, *dels ock* till lånefonden för bostadsbyggande å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 257 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för nämnda yrkanden hänvisas till motionen I: 61.

Utskottet. Enligt de beräkningar beträffande bostadsbyggandets omfattning, för vilka departementschefen närmare redogjort i proposition nr 1 under kapitalbudgeten (bil. 26), har antagits att under innevarande budgetår ca 55 000 lägenheter kommer att igångsättas mot tidigare beräknade 57 000 å 58 000 lägenheter. För nästa budgetår antages igångsättningen uppgå till ca 53 000 lägenheter, vilket antal dock anges som ett minimiprogram. Utskottet, som framdeles kommer att pröva sistnämnda fråga, anser sig i nuvarande läge böra godta de gjorda antagandena beträffande bostadsbyggandet under innevarande budgetår.

I enlighet härmed tillstyrker utskottet, att den av riksdagen fastställda ramen för den preliminära långivningen under löpande budgetår utvidgas med det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet av 120 000 000 kronor. Beräkningen av det ytterligare anslagsbehovet under lånefonden för innevarande budgetår föranleder icke heller någon erinran från utskottets sida.

Av det anförda framgår att utskottet icke kan tillstyrka de i motionerna I: 61 och II: 137 framställda yrkandena beträffande en ytterligare ökning av låneramen och anslagsgivningen under innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 61 och II: 137,

a) medgiva, att under budgetåret 1955/56 preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 770 000 000 kronor;

b) till *Lånefonden för bostadsbyggande* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 250 000 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd

4:o) Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet. Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 60 och 61) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att under budgetåret 1955/56 preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må meddelas intill ett belopp av 165 000 000 kronor, dels ock till Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 53 000 000 kronor.

Riksdagen har medgivit, att preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, under budgetåret 1955/56 må meddelas intill ett belopp av 140 000 000 kronor. Under nästföregående punkt har departementschefen förorddat, att den av riksdagen för innevarande budgetår fastställda ramen för preliminära beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, skall ökas

från 650 000 000 kronor till 770 000 000 kronor. Härvid har förutsatts, att avveckling av befintlig balans av låneärenden bör ske intill ett belopp av 120 000 000 kronor. Häremot svarar ett belopp av 25 000 000 kronor i tilläggs lån. Departementschefen föreslår därför, att preliminära beslut om tilläggs lån under budgetåret 1955/56 skall kunna meddelas med ytterligare 25 000 000 kronor, d. v. s. intill ett belopp av (140 000 000 + 25 000 000) 165 000 000 kronor.

Vid anmälan av frågan om anslag till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet för nästa budgetår har departementschefen erinrat om att utbetalningarna av lån till flerfamiljshus under innevarande budgetår kan beräknas få större omfattning än som ursprungligen har antagits. Han har därvid uppskattat det ytterligare behov av anslag till tilläggs lån under budgetåret 1955/56, som föranledes av nämnda förhållande, till 53 000 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet anfört under nästföregående punkt tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må

a) medgiva, att under budgetåret 1955/56 preliminära beslut om lån, som skall utgå från anslaget till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må meddelas intill ett belopp av 165 000 000 kronor;

b) till *Tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 53 000 000 kronor.

5:o) **Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 61 och 62), vilket är betingat av sysselsättningspolitiska skäl, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Stockholm den 3 februari 1956

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD

Närvarande: se under utlåtandet nr 17.

Reservation

vid *punkten 3* (Lånefonden för bostadsbyggande) av herr *Rubbestad*.